

מיחם אדם אלוניטית ומניחה על בני מעים בשבת, שלא ניכר שמניחה לרפואה, ולכן לא אסרוהו משום 'רפואה בשבת' (משנ"ב שכו, טו). ■ וכך נפסק להלכה (שו"ע שם, ו).

ובלבד שלא יביא קומקומום של מים חמין שמה ישפכו המים על בני מעיו, ונמצא רוחץ בשבת (רש"י), וכגון שהתחממו המים מעט בשבת, שבמים אלו אסור לרוחץ אפילו אבר אחד (מג"א שכו, ז) [וכדעת הסוברים שיש איסור רחיצה במים שהתחממו בשבת פחות מיד סולדת (פמ"ג שם, וראה במשנ"ב דרשו שם הע' 17)]. ויש מפרשים טעם האיסור, משום איסור רפואה בשבת (תוס' ד"ה ובלבד, וראה שם הסבר נוסף). ■ להלכה, אסור ליתן על בטנו כלי עם מים חמים (שו"ע שם), שמה ישפכו ויעבור על איסור רחיצה, או משום איסור רפואה, ונפק"מ בין הביאורים כשהכלי סגור ואין המים יכולים להישפך, ולצורך גדול יש להקל (משנ"ב שם) [הנחת 'בקבוק חם' בזמננו, ראה משנ"ב דרשו (שם הע' 16)]. שימוש ב'שמיכה חשמלית' בשבת ראה שם (הע' 18)].

ודבר זה אפילו בחול אסור מפני הסכנה. ■ וכך נפסק להלכה (שו"ע שם).

מביא אדם קיתון מים ומניחו כנגד המדורה, אבל על האש ממש, אסור להניח מים אפילו לזמן קצר שאינו מספיק להרחת המים בשיעור 'יד סולדת', משום שנראה כמבשל, וכמו שמצינו שיש איסור 'חזרה' ו'נתינה בתחילה' אף באופנים שאין עוברים בהם על איסור בישול (רשב"א בדעת רש"י, וראה להלן שיש סוברים שאסור להניח בכל מקום שיכול להתבשל). וכן אסור להניח סמוך למדורה ממש, אלא כנגד המדורה שיהא לו היכר שלא לחתות בגחלים (רא"ש).

לא בשביל שיחמו, אלא בשביל שתפיג צנתן, שמוותר להניחם אף במקום שיכולים להתחמם בשיעור 'יד סולדת', ובלבד שיהיה ליטלם משם קודם שיוותרו בשיעור יד סולדת (רשב"א בדעת רש"י), ויש מפרשים שאסור להניחם במקום שיכולים להתחמם בשיעור יד סולדת, שמה ישכחם שם ויעבור על איסור בישול (תוס' להלן מח, א ד"ה מאי; רשב"א; ראה רא"ש). ■ להלכה, דבר שיש בו איסור בישול, כגון קיתון מים, מותר להפשירו כנגד האש, במקום שלא יכול להתחמם בשיעור יד סולדת (שו"ע או"ח שיה, יד). ודבר יבש שהתבשל כל צרכו ואין בו איסור בישול, מותר להניחו כנגד המדורה, אפילו במקום שהיד סולדת בו (שו"ע שם, טו), אך לא יניחנו על האש, או סמוך למדורה (משנ"ב שם, צב ו-צד).

לא בשביל שישל, אלא בשביל שישפך - לא בשביל שיתחמם בשיעור יד סולדת, אלא בשביל שיתחמם פחות מיד סולדת, והטעם לשינוי הלשונות שבין שמן לבין מים [שבמים נקט 'בשביל שיחמו' ו'בשביל שתפיג צינתן'], שאין הבישול ניכר במים אלא ברתיחתם, בשונה משמן [ושאר תבשילים] שמתגנים בבישולם (ריב"א ופני יהושע).

שמן אין בו משום בשול, שהמבשל דבר שאינו משתבח בבישול אינו חייב משום מלאכת מבשל (ראה רמב"ם שבת ט, ג, ומגיד משנה שם), ובשונה ממים, שיש בהם משום בישול, אף שניתן לשתותם צוננים, שהם משתבחים בבישולם (שעה"צ שיה, קיד), ואילו לרשב"א, אף לשמן מועיל הבישול (ראה מגיד משנה שם).

אבל דכפרים לא, מאי טעמא כיון דזוטריין נפיש הבלייהו, ולכן אסור לעבור בהם אפילו כשאינו מתכוון להזיע, שהרואים יחשבו שעובר שם בשביל להזיע (ראה רש"י לעיל ע"א, וישועות מלכו שבת א, ה, בדעתו), או שאסור משום 'פסיק רישיה' שבדאי יזיע, ונמצא עובר על האיסור להזיע בשבת, ואף שאינו מתכוון לכך (צל"ח להלן מא, ב. וראה משנ"ב שיד, יא). ויש חולקים וסוברים שהאיסור הוא רק כאשר נכנס למרחץ בכונה תחילה בשביל להזיע (ראה רמב"ם שבת כב, ב וב"י או"ח שכו, יב, בדעתו). ■ להלכה, אסור לשהות במרחץ בשביל להזיע בו [וכדעת הרמב"ם] (שו"ע שם). ויש אומרים שאסור אפילו לעבור במרחץ קטן שיכולים להזיע בו [וכדעת רש"י] (רמ"א שם). והעולים מבית הטבילה, יזדרזו לצאת משם, שלא יבואו לידי זיעה (משנ"ב שם. וראה שם פרטים נוספים).

מתחמם אדם כנגד המדורה, ויוצא ומשתטף בצונן, שחום הגוף אינו מחמם את המים, ולא נחשב שרוחץ במים חמים (מאי"ר). ■ וכך נפסק להלכה (שו"ע או"ח שכו, ד).

ובלבד שלא ישתטף בצונן ויתחמם כנגד המדורה, שהמים שעל הגוף מתחממים מחום המדורה [שיעור חימום המים, ראה קטע הבא], והוא כרוחץ במים חמים בשבת, ויש לחשוש שיחמם מים בשביל לרוחץ בהם (תוס' ד"ה מפני), והאיסור להתחמם כנגד המדורה כשהגוף רטוב, הוא משום איסור רחיצה במים חמים שהתחממו בשבת, שאיסורו אפילו באבר אחד [בשונה ממים שהתחממו בערב שבת שאסור רק כל גופו], ולכן הנוטל ידיו בשבת, לא יחממם מול המדורה, שנמצא כרוחץ ידיו במים חמים שהתחממו בשבת שאסור לרוחץ בהם גם אבר אחד (ראה רא"ש ומג"א שכו, ו, בדעתו).

ויש חולקים, שהאיסור להתחמם כנגד המדורה כשהגוף רטוב, הוא משום איסור רחיצה במים שהתחממו בערב שבת, שאף שבפועל המים התחממו בשבת, הרי לא נעשה שום איסור בחימומם, שלא הגיעו המים לכדי יד סולדת [ולדעתם, איסור רחיצה במים שהוחמו בשבת נוהג רק במים שהתחממו בשבת 'באיסור'], ולכן איסורו דוקא כשכל הגוף רטוב (ראה רמב"ם שבת כב, ג, ובאיור הגר"א או"ח שכו, יב, ושעה"צ שם, ח בדעתו), ויש סוברים, שלהתחמם בגוף רטוב כנגד המדורה אינה נחשבת כלל כרחיצה בחמין, ולא החמירו בה אלא ברחיצת כל הגוף [ולדעתם, איסור רחיצה במים שהוחמו בשבת, נוהג אפילו במים שהתחממו בשבת בהיתר] (מג"א שם, ה).

■ להלכה, לא יתחמם אדם כנגד המדורה, כאשר כל גופו רטוב [וכדעת הרמב"ם] (שו"ע או"ח שכו, ד), ויש אוסרים אפילו כשאבר אחד רטוב, כגון לחמם יד רטובה כנגד האש [וכדעת הרא"ש] (שו"ע שם ה, בשם יש אומרים).

מפני שמפשייר מים שעלויו - מחמם מעט את המים שעלויו בשיעור פחות מיד סולדת, ואין בכך איסור משום בישול, שאיסור בישול הוא רק כשמחמם דבר בשיעור יד סולדת, אבל איסור רחיצה בחמין נוהג גם במים חמים פחות מיד סולדת, שהחמירו ברחיצה, שמה יבוא לחמם מים בשבת (תוס' ד"ה מפני; ריטב"א). ■ להלכה, אסור להתרחץ במים שהוחמו בשבת אפילו שלא הוחמו בשיעור יד סולדת, והנוהגים להחם את המקוה, יזהרו שלא יצאו המים מכלל 'מים פושרים' (משנ"ב שכו, ז, ו-י. רמת החום, ראה במשנ"ב דרשו שם הע' 5).